

Fåglar på Stormyra

En inventering av fågelfaunan inom Stormyra på Dalsjö golfbana. Genomfört av Tunabygdens Fågelklubb för Dalsjö golfklubb år 2007.

Inventerare: Bengt Eriksson, Lars-Erik Nilsson, Owe Olsson och Anders Åhrman
Text och sammanställning: L-E Nilsson och A Åhrman
Foto: L-E Nilsson

Fågelinventering av Stormyra

Tunabygdens Fågelklubb har genomfört arbetet att göra en fågelinventering av Stormyra på Dalsjö golfbana på uppdrag av Dalsjö golfklubb. Det är ett led i golfklubbens miljöpolicy-satsning. Inventeringen har skett under 2007.

Stormyran är ett begränsat skogsområde mitt i Dalsjö golfbana med golfhål och åkermark runt omkring. På nästan hela Stormyra har bönder från flera byar efter Dalälven bedrivit torvtäkt ända fram på 1940-50-talet. Då var området mera som en öppen mosse med bara delvis skog på. Ett flertal områden med större och mindre gropar samt ett flertal diken påminner om denna verksamhet. I norra delen finns ett par små "sjöar" som är rester av en större sjö som funnits där. I stort sett är skogen relativt ung på Stormyra men ändå finns flera områden med skog som börjar bli gammal. Detta kan på lite längre sikt vara värdefullt om den får fortsätta att vara orörd.

Fågelklubben genomförde en s.k. "atlasinventering" av fågelfaunan i området. Resultatet redovisas i form av en artlista med en bedömning av hur stor sannolikhet det är att arten häckar inom området. Det kriteriesystem som ingår i inventeringsmetoden ger som resultat att arten möjligen, troligt eller säkert häckar på platsen samt även ett mått på antalet par av vissa arter.

Biotopbeskrivning

Delområde A (se karta): Hela Stormyran är ca. 1 km lång och 200-250 m bred med ett flertal olika skogsmiljöer inom sig. Längst i norr och nordväst (**A1**) är skogen förhållandevis gammal och är på vissa ställen av karaktären "gammelskog". Äldre björkar, aspar, granar och tallar tillsammans med döda träd, både stående och liggande, stubbar och hålträd, ger området nästan en trollsk atmosfär när man tar sig fram i skogen. Även en del i nordöstra delen av området ser liknande ut. Detta är en av de värdefullaste delarna av Stormyra. Övriga delen av norra Stormyra, norr om hål 17 består mestadels av yngre tallskog. En aspdunge (**A2**) intill ladan strax norr om 17:e tee är också värdefull.

Arter som trivs i denna miljö är bl.a. gärdsmyg, härmsångare, grönsångare och rödhake.

Delområde B: I området söder om hål 17 och norr om kraftledningen finns ett par ställen med gammal asp (**B1, B2**), flera med bohål. Gammal asp är skyddsvärd då trädet i våra trakter kan betecknas som ädellövträd. En gammal asp som får stå tills den dör har under sin livstid hyst en mängd arter av olika slag, inte bara fåglar utan bl.a. en mängd insekter. Ett litet blötområde (**B3**) i västra delen är värt att vara rädd om. I övrigt består även detta område av yngre tallskog med till viss del inblandat löv. En fin liten björkskog (**B4**) som står i östra kanten mot hål 13 är värd att nämna också.

Arter som kan föredra denna del av Stormyran är bl.a. stare, entita, nötväcka och större hackspett.

Delområde C: I södra delen av Stormyra, söder om kraftledningen, ligger ett rätt stort område efter västra kanten(C1). Det består till mesta delen av lövskog i varierande ålder, allt från ren slyskog till gamla stora aspar och björkar. Även en del enstaka jättegranar och tallar står insprängda här. Områden med ung asp, nästan bara sly, är också värt att vara rädd om. Annars blir det inga träd som kan bli gamla i framtiden. Här finns flera exempel på hur det kan se ut i en lövskog som får sköta sig själv. Träd i varierande ålder både levande och döda, stående och liggande, större och mindre stubbar samt framför allt äldre grova aspar och björkar. Tillsammans med det beskrivna ”orörda” området i norr är detta Stormyrans ”pärlor”.

Sydöstra delen av södra Stormyra består till stor del av ren tallskog som ännu inte fått åldern för att kallas för äldre skog. Får den stå orörd kan den säkert bli intressant i framtiden. En del tallar har redan fått några år på nacken och får de stå kvar även vid någon ev. avverkning på området kan de bli fina träd för kanske framtida duvhöksbon. Duvhöken kom inte med under själva inventeringen men spår har setts i området senare, bl.a. hans ”matbord”.

I detta fina område kan många fågelarter nämnas som härmsångare, talgoxe, blåmes, trädpiplärka, bofink, trastar, hackspettar och ormvråk. Dessa är vanliga arter men som dock minskar inom vissa områden. Det måste finnas lämpliga träd för våra mesar t.ex. där de kan hitta bohål för sin häckning.

Genomförandet

Stormyran har inventerats vid 6 besök under tiden 21 april – 19 juni. Besöken har gjorts under 3-4 timmar där alla fåglar studerats på deras aktivitet, sång, matning av ungar och andra beteenden, m.m. Ett kriterie mellan 1 och 20 har noterats för varje observation. För de flesta arterna har observationen även förts in på en karta vid besöket. Kriterierna delas in i tre kategorier: möjlig häckning, trolig häckning och säker häckning. Vid ytterligare två kvällsbesök under juni lyssnades området av genom vandring runt Stormyrans ytterkanter för att ev. upptäcka s.k. nattsångare. Det är sällsyntare arter som dyker upp under försommaren och som bara upptäckts genom deras oftast kraftfulla sång under skymningen. Inga sådana arter kunde dock höras vid dessa besök. En näktergal har i alla fall hörts under inventeringens gång.

Denna inventering är en artinventering som i första hand visar en artlista av fågelfaunan på Stormyran och påvisar intressanta områden. Det definitiva antalet fågelpar och hur häckningsframgången m.m. ser ut i ett område kräver en mera omfattande inventering under ett flertal år. För de flesta arterna har vi försökt göra en antalsmässig uppskattning av antalet fågelpar.

Karta över Stormyra med beteckningar på områden som beskrivs i texten samt till foton.

Skala 1:2000

Här följer några bilder på exempel av olika miljöer på Stormyran:

A1 (Se karta) Miljö ifrån ”urskogen”.

A Inifrån den mörka ”urskogen”

A Spår av torvtäkten.

A. Förfallen torvlada

A. Gammal sjöbotten

B1. Insprängt aspområde.

B3. Litet sumpskogsområde.

B. Högstammig tall, boträd för t.ex. lärkfalk.

B4. Vacker björkskogsdunge

C1. Gammal lövskog

C1. Döda träd.

C1. Områden med grov asp är värdefulla.

Resultat: Artlista med häckningskategori

Inventeringsdagar: 14/4, 21/4, 30/4, 14/5, 27/5, 10/6, 19/6 – 2007. Inventeringstid: ca 20 tim.

Atlas kriterier

1. Obs. under häcktid
2. Obs. under häcktid i lämplig häckningsbiotop
3. Sjungande hane eller andra häckningslåten
4. Par i lämplig häckningsbiotop
5. Permanent revir (Revirläte under minst två tillfällen)
6. Spel och lekar, parning
7. Besök vid sannolik boplats
8. Upprörd, varnande för ungar eller ägg i närheten
9. Adult med ruvfläckar
10. Bobygge, grävning eller uthackande av bohål
11. Avledningsbeteende, spelar skadad
12. Använt bo påträffat
13. Nyligen flygga ungar eller dunungar
14. Adult in/ut, till/från bo på sätt som visar att boet är bebott
15. Adult med exkrementssäckar
16. Adult med föda åt ungar
17. Äggskal påträffade
18. Bo där adult setts ruvande
19. Bo där ungar hörts
20. Bo där ägg eller ungar observerats

Tabellförklaringar

A = Högsta atlaskriterie för arten

B = Uppskattat antal par

C = Häckningskategori, M=möjlig häckare, (2-4), S = säker häckare (12-20),

T = trolig häckare (5-11)

D = Arten observerad på övriga golfbanan

Fågelart	A Kriterie	B Antal par	C Häckning	D Utanför
Björktrast	5	1 - 3	T	
Blåmes	13	3 - 5	S	
Bofink	5	10 - 15	T	
Entita	5	1	T	
Grå flugsnappare	10	4	T	
Gråhäger				x
Gräsand	2	1	M	
Grönfink	5	3 - 6	T	
Gröngöling	5	1	T	
Grönsiska	3		M	
Grönsångare	8	3-5	T	

Gulsparv	5	2 - 3	T	
Gärdsmyg	5	2	T	
Gök	3		M	
Härmsångare	8	2 - 3	T	
Järnsparv	5	2 - 3	T	
Knipa				x
Knölsvan				x
Koltrast	5	3 - 5	T	
Korp	1			
Kråka	2	1	M	
Kungsfågel	5	1-2	T	
Lövsångare	16	10 - 15	S	
Mindre hackspett				x
Mindre Korsnäbb	2	1 - 2	M	
Morkulla	5	1 - 2	T	
Näktergal	3	1	M	
Nötväcka	5	1	T	
Ormvråk	8	1	T	
Ringduva	6	2 - 4	T	
Rödhake	13	6 - 10	S	
Rödvingetrast	20	4 - 6	S	
Sothöna				x
Stare	7	2	T	
Storspov				x
Större hackspett	6	1 - 2	T	
Svarthätta	7	2	T	
Svartvit flugsnappare	7	2	T	
Sånglärka				x
Sädesärla	2	1	M	
Talgoxe	5	3 - 6	T	
Taltrast	13	2 - 3	S	
Tornfalk				x
Trädgårdssångare	5	4	T	
Trädkrypare	2	1	M	
Trädpiplärka	8	3 - 6	T	

Totala antalet arter sedda vid Stormyra är 38 st. + 8 arter sedda på övriga golfbanan. Av de 38 arterna får 9 st. anses som icke häckfåglar inom Stormyra eller dess omedelbara närhet. Arter som kan anses som häckfåglar (med kriteriet *trolig* och *säker*) är 29 st. Sammanlagt uppskattat antal fågelpar inom Stormyra är någonstans mellan 90-130 par.

Kommentarer till artlistan

Det kan tyckas att det är rätt få arter som fått kriterier för ”säker häckning” noterade. Detta beror på att Stormyran troligtvis ingår som en del av reviret för vissa arter. Övriga delar av reviret ligger utanför Stormyra i angränsande områden. De tidigare beskrivna olika miljöerna kan i vissa fall vara för små för att ett täcka in ett helt fågelrevir. Därför kan det vara svårt t.ex. att få många höga kriterier där bon ses eller nyutflugna ungar observeras.

Totalt observerades sammanlagt 38 arter inom Stormyra + 8 arter på övriga golfbanan som observerades vid t.ex. förflyttning till och från. Av de 38 sedda arterna kan 29 anses som häckande på Stormyra eller ha delar av sitt revir på Stormyra. En siffra som får anses ganska hög för ett så pass litet område som Stormyran är. För ett lika stort område med t.ex. större delen barrskog skulle siffran vara betydligt lägre. Det är alltså den varierade miljön inom Stormyra som ger det fina resultatet på antalet arter.

Vid vår genomgång av inventeringsmaterialet gjorde vi en uppskattning av antalet par för de flesta arter trots att den inventeringsmetod vi valt inte är direkt gjord för en sådan inventering. Området är ju relativt begränsat till både yta och avgränsning vilket underlättade arbetet att göra en uppskattning av antalet fåglar.

Sammanlagt kom vi fram till en siffra mellan 90-130 fågelpar som helt eller delvis har sitt revir på Stormyra. Detta ger en siffra på 450-650 par/ 100 ha om man översätter till ett mera officiellt ”inventeringsspråk”. Vid en inventering som gjordes vid Vassjöarna, Sör Amsberg blev siffran ca. 580 par/ 100 ha. Detta är ett delvis liknande område som Stormyra beträffande skog och yta men innehåller också en våtmark och en sjö.

För att vara ett så litet område får vi anse att antalet fågelrevir ligger rätt högt. I första hand beror detta på som sagts tidigare; den varierande miljön med olika skogstyper. Tittar vi på de olika arterna innehåller den de flesta normalt förekommande arterna i denna miljö. Några hotade eller sällsynta arter hittade vi inte. Mesarna tillhör de arter som i våra skogar minskar. Även här i den nästan optimala miljön med bostubbar och hålträd hör mesarna till de arter med de minsta antalet par. Staren är en art som speciellt minskat här i Dalarna Den sågs med 1-2 par i området. Staren väljer naturliga bohål om inte det finns holkar. Vi kan hoppas att den kommer att finnas kvar på Stormyra där det fortfarande finns flera områden med boträd kvar. Födosök sker på öppna ytor, även golfbanor men helst där det finns betande djur.

Kommentarer till några olika artgrupper

Utav rovfåglar och ugglor hittade vi ormvråk med delar av sitt revir inom Stormyra. Miljön kan locka även andra arter ett annat år, som t.ex. duvhök, sparvhök, tornfalk, lärkfalk, kattuggla och hornuggla.

De vanligaste arterna av våra trastar fanns här om än i varierande antal. Kol-, tal-, rödvingetrast, och förstås den allra vanligaste, björktrasten, dock endast i ett fåtal par. Säkert beroende på att den mest optimala biotopen för födosök saknas i området för arten.

Även bland sångfåglarna hittade vi de vanligaste arterna i rätt normalt antal. Lövsångaren förstås, vår vanligaste fågelart i landet med ett flertal par. Trädgårdssångare, svarthätta var också vanliga. Dessutom observerades grönsångare och härmsångare i några färre par vardera.

Vår vanliga svartvita flugsnappare observerades endast med 1-2 par, vilket kan tyckas lite anmärkningsvärt lågt. Möjligheter till boplatser måste finnas inom området med mycket hålträd och bostubbar. Kanske möjligheter för födosök är begränsad då arten föredrar öppnare skogstyper. Den anonyma grå flugsnapparen var däremot något vanligare med 4 par.

Bland hackspettarna noterade vi den vanliga större hackspetten med troligtvis 2 par. Gröngölingen hade ett revir i området även om det säkert var utbrett utanför Stormyra också. Förutsättning måste även finnas för vår minsta hackspett, mindre hackspett att kunna etablera sig i området även om den kräver ett större område totalt och med mycket lövskog. Arten är sedd på golfbaneområdet tidigare och hördes även i år utanför Stormyra.

Bofink var lika vanlig som lövsångaren med vardera 10-15 par. Grönfink och grönsiska sågs med något färre antal par men säkert rätt normalt i förhållande till finkarna.

Några andra arter som är typiska i Stormyrans miljöer är morkulla, rödhake, gärdsmyg, trädkrypare, nötväcka, entita och trädpiplärka. Inte så många par av varje art observerades men de hör till våra vanligaste arter.

Slutord

Enligt vår ”offert” lovade vi även att sätta upp fågelholkar på golfbanan i mån av tillgång på holkar genom ett samarbete med kommunen. Vi fick under våren endast ett begränsat antal holkar vilket gör att vi enbart kommer att sätta upp några uggle- och tornfalksholkar i ett första skede. Vi får hoppas att kommunen kommer att fortsätta sin holkstillverkning och att vi får en lite större tilldelning ett annat år.

En art som funnits i golfbanans omgivning men som nu nästan är helt borta är en släkting till vår vanliga gulsparv nämligen ortolansparv. Den kunde höras i närheten av golfbanan så sent som för 2-3 år sedan. Den vill ha åkermark och öppna områden med ett flertal åkerholmar, liknande de som finns på golfbanan. Vi uppmanar Dalsjö Golf därför att vara rädd om de mindre skogsholmar som finns kvar så att ortolansparven kanske åter kan höras i försommarkvällen.

De i inledningen nämnda områdena, ett i norr (A1) och ett i söder (C1) kan än en gång beskrivas som Stormyrans ”pärlor”. Det urskogsartade området i norr och det lövskogsdominerade i söder är värt flera besökare än några ”inventerande” ornitologer. Kanske skulle områdena inventeras på andra typer av arter. Vem vet t.ex. vilka intressanta insekter som kan finnas bland de döende träden, eller lavar och mossor? Listan kanske kan bli lång på intressanta arter om de rätta inventeringarna genomförs.

Slutresultatet av inventeringen blev ett relativt högt artantal för ett rätt litet område. I första hand beror det på den fina miljön inom Stormyra. Ett flertal olika biotoper med helt annorlunda skogsmiljöer intill varandra gör Stormyra till ett intressant område. Vi uppmanar Dalsjö golfklubb att tillsammans med de olika markägarna att försöka bevara Stormyra så opåverkad som möjligt. Sprida kännedom om områdets historiska minnen och dess naturmiljöer så att även fortsättningsvis Stormyra kan få behålla den fina fågelfaunan och kanske även utvecklas med nya arter.

TUNABYGDENS FÅGELKLUBB oktober 2007.